

ANDREAS KALCKHOFF

Was geschah in Saaz und Postelberg im Juni 1945?

Geheime Dokumente und Zeitzeugenberichte
enthüllen das Unfassbare

UNTER MITWIRKUNG VON OTOKAR LÖBL
MIT EINEM VORWORT VON JIŘÍ PADEVĚT

Co se stalo v Žatci a Postoloprtech v červnu 1945?

Tajné dokumenty a svědecké
odhalují nesrozumitelné události

VE SPOLUPRÁCI S OTOKAREM LÖBLEM
S PŘEDMLUVOU JIŘÍHO PRAVCE

VERLAG TSCHIRNER & KOSOVA

Inhalt

Vorwort von Jiří Padevět	9
Vorwort von Andreas Kalckhoff	13
ERSTER TEIL	
„Tatsächlich Gräueltaten“:	
Die Massenexekutionen nach Kriegsende im Mai/ Juni 1945	17
Editorische Hinweise	18
Vorbemerkung	19
Warum gerade Saaz? Von Peter Klepsch	25
Worum es in diesen Dokumenten geht. Von Herbert Voithl (+)	37
Bericht für Innenminister Václav Nosek vom 2. Juli 1947	47
Vorbericht zum Fall Postelberg und Saaz vom 28. Juli 1947	53
Die Verhöre der parlamentarischen Untersuchungskommission Saaz 30./ 31. Juli 1947	59
Zur Schlussbesprechung der Untersuchungskommission. Von Herbert Voithl (+)	117
Aussageprotokolle der Parlamentskommission (Auszug)	119
Exhumierung, Einäscherung und Bestattung der Mordopfer von Postelberg. Von Herbert Voithl (+)	125
Bericht des Staatssicherheitsamtes Brüx vom 13. August 1947	132
General Reicins und Leutnant Čubkas Rolle im Massaker von Postelberg	141
Aufschiebung des Verfahrens gegen tschechoslowakische Soldaten am 9. Oktober 1997	143
ZWEITER TEIL	
„Dieses Erleben hat mich seelisch verändert“:	
Überlebende erinnern sich	255
Vorbemerkung	257
Die Ermordung des Saazer Paters Maximilian am 7. Juni 1945. Anonymer Bericht	261
Bei Kriegsende tanzte unsere Mutter mit uns Ringelreihe. Von Josef-H. Hasenöhl (+) aus Podersam	265
Am 3. Juni wurden wir früh durch Geschrei und Schüsse geweckt. Von Heinrich Giebitz aus Saaz	272
„Gebt Eure Uhren her, ihr werdet nie mehr welche brauchen“. Von Peter Klepsch aus Saaz	277
Postelberg – na ja, es war Zufall, wenn man überlebt hat. Von Franz Stopfkuchen aus Saaz	281
Es ist gefährlich, ein Freund der Tschechen zu sein. Von Hans Jäckl aus Saaz	282
Es war die absolute Rechtlosigkeit, die mich heute noch empört. Von Kurt Eckert aus Saaz	284
Im Lager wurden wir immer weniger Kinder. Von Uta Reiff, geb. Jäckl aus Saaz (+)	285
Wenn ein Schuss gefallen ist, hat er gesagt: „Wieder ein Deutscher!“ Von Erika Köstler aus Saaz	287
Wir waren Freiwild für die tschechischen Soldaten. Von Friederike Götschel, geb. Mocker aus Saaz	289
Wir fuhren Sand in den Hof, um die Blutlachen zu überschütten. Von Ottokar Kremen aus Komotau	290
Wir haben gedacht, hier geht es zu einem Arbeitseinsatz zur Ernte. Von Franz Müller aus Kaaden	295
Die Tschechen könnten sagen: „Es ist geschehen, und es tut uns leid.“ Von Christiane Müller aus Totzau	297
Todesopfer im Saazerland nach Kriegsende 1945	299
DRITTER TEIL	
„Diese Erniedrigung des Menschen“:	
Scham, Gedenken und Versöhnung	373
Deutsch-Tschechische Erklärung vom 21. Januar 1997	374
Vorbemerkung	375
Der Kreislauf der Gewalt. Von Uta Reiff (+)	379
Wehe den Besiegten! Von Kveta Tošnerova und David Hertl / Svobodný Hlas	381
Versöhnung durch Wahrheit. Gedenkfeier für die ermordeten Postelberger und Saazer / Von Adalbert Wollrab	389
Für einen dauerhaften gegenseitigen Dialog. Rede von Jaroslav Venclík (+) in Saaz	393
Der Gestapo entkommen, von Tschechen verhaftet. Von Ondřej Černý / Mladá Fronta Dnes	394
Eine tödliche Mission. Von Alexandra Klausmann / Focus	395
Zur Tausendjahrfeier der Stadt Saaz 2004. Von Herbert Voithl (+)	397

Spätlese: Reflexion der Kriegs- und Nachkriegsverfolgung. Von Markéta Kachlíková / Radio Prag	399
Opfer des Nachkriegsmassakers kommen nach Laun. Von Ondřej Černý / Mladá Fronta DNES	402
Die Opfer der kommunistischen Macht in Nordböhmen 1945-1946. Eine Ausstellung	404
Das war kein Zornesausbruch des Volkes. Eröffnungsrede zur Ausstellung von Eduard Vacek	405
Gerechte Vergeltung, Rache oder Verbrechen gegen die Menschlichkeit? Von Otokar Löbl	409
Die Opfer des Kommunismus in Nordböhmen in den Jahren 1945-1946. Zusammenfassung von Otokar Löbl	411
Auf der Suche nach Wahrheit: Ausstellung über Exzesse von 1945-46. Von Martina Schneibergova / Radio Prag	415
Erinnerung an die Abschiebung der Deutschen. Von Tomáš Kassal / Mladá Fronta Dnes	416
Es geht um die symbolische Bestattung unschuldiger Opfer. Svobodný Hlas 1. Oktober 2008	418
Wird in Postelberg ein Gedenkstein für die Opfer des Postelberger Massakers stehen? Von Adalbert Wollrab	419
Postelberg will endlich Ruhe vor dem Zweiten Weltkrieg. Von Kilian Kirchgessner, Deutschlandfunk	422
Grausame Rache im Juni 1945 – Vergeltung für den Krieg. Von Tomáš Kassal / Mladá Fronta iDnes	424
Der Blick zurück zeigt nach vorn. Von Klaus Brill / Süddeutsche Zeitung	426
Mord im Fasanengarten. Von Hans-Ulrich Stoldt/ Der Spiegel	429
Nach Jahren der Durchbruch: Die Stadt errichtet den erschlagenen Deutschen ein Denkmal. Von Libor Želinský	433
Sudetendeutsche dankbar für tschechisches Zeiche. Von Bernd Posselt / Sudetendeutsche Landsmannschaft	435
Den unschuldigen Opfern. Von Martin Komárek / Mladá Fronta Dnes	436
Diese Erniedrigung des Menschen. Von Michal Pehr	440
Trauerrede. Von Uta Reiff (†)	
 NACHLESE	 505
Zerstörung der Erinnerung. Von Jan Novotný / Týdeník Euro	507
 ANHANG	
Danksagung	516
Herausgeber und Mitarbeiter	517
Literatur	519
Namens- und Ortsregister	521

Obsah

Předmluva Jiří Padevět	11
Úvodní slovo Andreas Kalckhoff	15
PRVNÍ DÍL	
„Skutečná zvěrstva“:	
Masové popravy po skončení války v květnu a červnu 1945	149
Ediční poznámka	150
Úvodní poznámky	151
Proč právě Žatec? Peter Klepsch	155
O co v těchto dokumentech jde. Herbert Voithl (†)	165
Zpráva pro ministra Václava Noska z 2. července 1947	173
Předběžná zpráva k případu Postoloprty a Žatec z 28. července 1947	178
Výsledky před parlamentní komisí v Žatci 30.-31. července 1947	183
Komentář k závěrečné rozpravě. Herbert Voithl (†)	230
Protokoly výpovědí svědků parlamentní komise (výňatky)	231
Exhumace, zpopelnění a pohřbení obětí vražd z Postoloprty. Herbert Voithl (†)	236
Zpráva Státní bezpečnosti Most z 13. srpna 1947	243
Úloha generála Reicina a poručíka Čubky v Postoloprtech	249
Usnesení o odložení stíhání týkající se trestné činnosti spáchané československými vojáky z 9. října 1997	251
DRUHÝ DÍL	
„Tento zážitek mne duševně změnil“:	
Přeživší a pamětníci si vzpomínají	319
Úvodní poznámky	321
Zavraždění žateckého pátera Maximiliana 7. června 1945. Anonymní zpráva	324
Ke konci války s námi maminka tancovala dokola. Josef-H. Hasenöhrl (†) z Podbořan	327
Ráno 3. června jsme byli probuzeni střelbou a křikem. Heinrich Giebitz ze Žatce	333
Dejte nám své hodinky, již je nebudete nikdy potřebovat. Peter Klepsch ze Žatce	336
Postoloprty – byla to náhoda, když někdo přežil. Franz Stopfkuchen ze Žatce	339
Je to nebezpečné být přítelem Čechů. Hans Jäckl ze Žatce	340
Bylo to naprosté bezpráví, které mne ještě dnes rozhořčuje. Kurt Eckert ze Žatce	342
V táboře bylo stále méně dětí. Uta Reiffová, rozená Jäcklová ze Žatce (†)	343
Byli jsme nehájená zvěř pro české vojáky. Friederika Götschelová, rozená Mocker ze Žatce	344
Když padla střela, řekl: „Znovu jeden Němec!“ Erika Dengler-Soukupová, rozená Köstler ze Žatce	345
Vozili jsme písek na dvůr, abychom zasypali louže krve. Ottokar Kremen z Chomutova	347
Mysleli jsme si, že jde o pracovní nasazení ke sklizni. Franz Müller z Kadaně	351
Češi by mohli říci: „Je nám líto, co se stalo“. Christiana Brücknerová, rozená Müllerová z Tocova	353
Mrtvé oběti na životech Žatecka po skončení války 1945	354

TŘETÍ DÍL

„Ponížení člověka“:

Stud, vzpomínání a smíření

445

Česko-německá deklarace o vzájemných vztazích a jejich budoucím rozvoji 21. leden 1997

446

Úvodní poznámky

447

Cyklus násilí. Uta Reiffová (†)

451

Běda poraženým! Květa Tošnerová a David Hertl

453

Pravdou k smíření. Vzpomínková akce pro zavražděné postoloprtské a žatecké občany / Adalbert Wollrab

459

Pro trvalý vzájemný dialog. Projev Jaroslava Venclíka (†), 19. září 2002

462

Utekl gestapu, ale zatkli ho Češi. Ondřej Černý / Mladá Fronta DNES

463

Smrtná mise. Alexandra Klausmann / FOCUS

464

K tisíciletému výročí města Žatce v roce 2004. Herbert Voitl (†)

466

Pozdní sběr: Reflexe válečné a poválečné persekuce. Markéta Kachlíková

468

Do Loun přijedou účastníci poválečného masakru. Ondřej Černý / Mladá Fronta DNES

470

Oběti komunistické moci v severočeském pohraničí v letech 1945-1946

471

Nebyl to výbuch lidového hněvu. Úvodní slovo k výstavě. Eduard Vacek

472

Spravedlivá odplata, pomsta nebo zločiny proti lidskosti? Otokar Löbl

475

Oběti komunistické moci v severočeském pohraničí 1945-1946. Shrnutí textů výstavy Otokarem Löblem

476

Hledání pravdy: výstava o excesech 1945-46. Martina Schneibergová

480

Vzpomínky na odsun Němců. Tomáš Kassal / Mladá fronta DNES

481

Jde o symbolické pohřbení nevinných obětí. Svobodný Hlas 1. říjen 2008

482

Bude v Postoloprtech stát pomník pro oběti postoloprtského masakru? Adalbert Wollrab

483

Děsivá pomsta v červnu 1945 – Odplata za válku. Tomáš Kassal / Mladá Fronta DNES

486

Postoloprty chtějí konečně klid po druhé světové válce. Kilian Kirchgessner / Deutschlandfunk (německý rozhlas)

488

Pohled nazpět ukazuje dopředu. Klaus Brill / Süddeutsche Zeitung

489

Vražda v bažantnici. Hans-Ulrich Stoldt / Der Spiegel

491

Průlom po letech: město zřídí pomníček ubitým Němcům. Libor Želinký / Žatecký a lounský Deník

494

Sudetští Němci jsou vděční za české znamení. Bernd Posselt / Sudetoněmecké krajanské sdružení

496

Nevinným obětím. Martin Komárek / Mladá Fronta DNES

497

Ponížení člověka. Michal Pehr

500

Smuteční řeč. Uta Reiffová (†)

502

POZDNI SBĚR | NACHLESE

505

Demolice paměti. Jan Novotný / Týdeník Euro

511

DOTATEK

Poděkování

516

Vydavatel a spolupracovníci

517

Literatura

519